

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Sikorska - Krysztalkiewicz (spr.)

Sędziowie: SSA Janusz Szrama

SSA Maciej Świergosz

Protokolant: st.sekr.sądowy Magdalena Ziembiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Włodzimierza Świtońskiego

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2012r.

sprawy B. T. i T. T.

oskarżonych z art. 284 § 2 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji, wniesionych przez obrońcę oskarżonego T. T. i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 maja 2012r. sygn. akt XVI K 173/11

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok
2. Koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponoszą po 1/2 oskarżony w tym opłatę za II instancję w kwocie 580zł (pięćset osiemdziesiąt) złotych i oskarżyciel posiłkowy w tym opłatę za II instancję w kwocie 200zł (dwieście) złotych
3. Zasądza od oskarżyciela posiłkowego Spółki z o.o. (...) na rzecz B. T. kwotę 600zł (sześćset) złotych tytułem zastępstwa adwokackiego przed Sądem II instancji.

Maciej Świergosz Ewa Sikorska-Krysztalkiewicz Janusz Szrama

UZASADNIENIE

B. T. i T. T. zostali oskarżeni o to, że „w okresie od 25 czerwca 2008r. w P., działając czynem ciągłym w krótkich odstępach czasu z góry powziętego zamiaru, a nadto wspólnie i w porozumieniu, dokonali przywłaszczenia powierzonego B. T. na podstawie umowy zdeponowania kaucji z dnia 23 czerwca 2008. mienia w postaci pieniędzy w kwocie 250.000 zł, stanowiącej mienie znacznej wartości na szkodę (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. **tj, o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.**

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 14.05.2012r. sygn. akt XVI K 173/11 uznał oskarżonego T. T. za winnego tego, że:

„ w okresie od 25 czerwca 2008r. do 26 czerwca 2008r. w P., działając czynem ciągłym w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, dokonał przywłaszczenia powierzonego mu mienia w postaci pieniędzy w kwocie 250.000 zł, które stanowią mienie znacznej wartości na szkodę (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.” tj. popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 294 § 1 kk wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk warunkowo

zamienił na okres 4 lat próby oraz na podstawie art. 33 § 2 kk wymierzył oskarżonemu karę 100 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł;

natomiast oskarżoną B. T. uniewinnił od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Wyrok powyższy zaskarżony został przez obrońcę oskarżonego T. T. oraz przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

W apelacji obrońca oskarżonego zarzucił zaskarżonemu wyrokowi

1. „obrazę przepisów prawa materialnego polegającą na niewłaściwej wykładni art. 284 § 2 kodeksu karnego w związku z art. 357.1 oraz 745 kodeksu cywilnego sprowadzającą się do nieuprawnionego i błędnego przyjęcia, iż przekazane oskarżonemu w ramach zawartej umowy zdeponowania kaucji środki pieniężne stanowiły dla niego „cudze rzeczy ruchome” w rozumieniu art. 284 § 2 kodeksu karnego

ewentualnie w razie nieuwzględnienia powyższego zarzutu zarzucił:

2. „obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, a w szczególności:

- art. 5 § 1 i 2 kpk oraz art. 74 § 1 kpk, poprzez naruszenie zasady domniemania niewinności, w wyniku uznania, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przypisanie oskarżonemu popełnienia zarzucanego mu czynu i rozstrzygnięciu występujących w sprawie, niedających się usunąć wątpliwości co do świadomości oskarżonego w momencie wypłacania przekazanych mu środków pieniężnych na niekorzyść oskarżonego,

- art. 5 § 2 kpk, art. 7 kpk, art. 410 kpk oraz art. 424 § 1 kpk, poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, a w szczególności wyciągnięcie z przeprowadzonych dowodów wniosków niezgodnych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego w zakresie motywacji, świadomości oraz wiedzy oskarżonego w momencie zarzucanego mu czynu,

- art. 4 kpk i 410 kpk poprzez nieuwzględnienie przy ustalaniu zamiaru z jakim działał oskarżony, okoliczności przemawiających na jego korzyść, takich jak: niezapoznanie się z treścią zawartej umowy zdeponowania kaucji, zabieganie o zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości uwzględnienie powództwa przy pierwszej czynności, nieutrudnianie postępowania egzekucyjnego

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, a polegający w szczególności na przyjęciu, że działaniu oskarżonego T. T. towarzyszył zamiar zatrzymania przywłaszczonej kwoty dla siebie bez żadnego ku temu tytułu i ekwiwalentu – to jest, że działał on z kierunkowym zamiarem wzbogacenia się kosztem spółki (...) sp. z o.o.

W konkluzji obrońca oskarżonego w apelacji wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości w odniesieniu do oskarżonego T. T. i uniewinnienie oskarżonego od stawianych mu zarzutów, ewentualnie

2. o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości w odniesieniu do oskarżonego T. T. i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zarzucił w apelacji zaskarżonemu wyrokowi:

1. na podstawie art. 438 pkt 3 kpk – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia przez przyjęcie, że oskarżona B. T. nie miała świadomości co do treści i konsekwencji podpisywanej przez siebie umowy z dnia 23.06.2008r., a zatem nie działała w zamiarze popełnienia przestępstwa sprzeniewierzenia mienia znacznej wartości;

2. na podstawie art. 438 pkt 4 kpk – orzeczenie wobec oskarżonego T. T. kary rażąco niewspółwimernej do zarzucanego mu czynu przez nieorzeczenie wobec niego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na podstawie art. 72 § 2 kpk;

3. na podstawie art. 438 pkt 2 kpk – obrazę przepisów postępowania mającej wpływ na treść rozstrzygnięcia – art. 415 § 5 kpk – przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w związku z postępowaniem egzekucyjnym toczącym się wobec oskarżonej B. T. nie ma podstaw do zasądzenia obowiązku naprawienia od oskarżonego T. T. na rzecz pokrzywdzonej spółki (...) sp. z o.o.

Podnosząc powyższe zarzuty autor apelacji wniósł o:

„1. uchylenie wyroku w stosunku do oskarżonej B. T. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji;

2. zmianę wyroku wobec oskarżonego T. T. przez orzeczenie wobec niego obowiązku naprawienia szkody na rzecz (...) sp. z o.o. na podstawie art. 72 § 2 kk.

3. o zasądzenie od oskarżonych na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za postępowanie apelacyjne”.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Zarówno apelacja obrońcy oskarżonego T. T. jak i apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nie mogły zostać uznane za zasadne:

Przed przystąpieniem do omówienia nietrafności podniesionych zarzutów obu apelacjach stwierdzić należy, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena zebranych w sprawie dowodów oraz poczynione ustalenia faktyczne w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wykazują ani błędu ani dowolności. Sąd I instancji rozważył wnikliwie wszystkie okoliczności mające znaczenie dla poczynienia prawidłowych ustaleń dotyczących zachowania obu oskarżonych jak też określających wymiar kary wobec oskarżonego T. T..

W szczególności brak jest jakichkolwiek zasadnych podstaw do podzielnia podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego,- przede wszystkim będącego wynikiem dowolnej oceny wybiórczo wskazanych fragmentów dowodów – zarzutu dopuszczenia się przez Sąd I instancji błędu w ustaleniach przyjętych za podstawę wyroku. Konfrontując bowiem ustalenia faktyczne z przeprowadzonymi na rozprawie głównej dowodami, trzeba stwierdzić, że dokonana przez Sąd Okręgowy rekonstrukcja zdarzeń i okoliczności popełnienia przypisanego oskarżonemu T. T. przestępstwa nie wykazuje błędu i jest zgodna z przeprowadzonymi dowodami, którym Sąd ten dał wiarę i na nich się oparł.

Stwierdzić należy, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku wskazuje logiczny proces, który doprowadził Sąd Okręgowy do wniosku o winie oskarżonego T. T. i niewinności oskarżonej B. T..

Dowolna i nietrafna jest argumentacja zawarta w apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zmierzająca do podważenia wiarygodności wyjaśnień oskarżonej B. T.. Tylko wybiórcza i dowolna ocena fragmentów dowodów dotyczących tej oskarżonej czynić może wrażenie istnienia wątpliwości. Apelacja powołuje się na wybrane z kontekstu zdania oskarżonej, a pomija milczeniem dowody wskazane przez Sąd Okręgowy przy ocenie jej wyjaśnień.

Zagadnienie wartości dowodowej wyjaśnień oskarżonej B. T. Sąd Okręgowy szeroko i wnikliwie przeanalizował z uwzględnieniem wyjaśnień oskarżonego T. T., ale przede wszystkim zeznań świadków S. S. i P. W. a także K. L., a wnioski jakie z tej analizy wysnuł co do wiarygodności jej wyjaśnień nie nasuwają żadnych zastrzeżeń.

Odmienne stanowisko reprezentowane w apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego co do prawidłowości dokonanej w uzasadnieniu wyroku oceny wyjaśnień oskarżonej sprowadza się do zakwestionowania uprawnień Sądu

do swobodnej oceny dowodów. Apelacja ta pomija nadto milczeniem zeznania świadków, które Sąd Okręgowy miał na względzie oceniając wyjaśnienia B. T..

Należy stwierdzić, że apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w części dotyczącej oskarżonej B. T. ogranicza się właściwie do wyrażenia przekonania jej autora o winie oskarżonej, w szczególności nie wskazuje na konkretne błędy w rozumowaniu Sądu I instancji przedstawionym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które doprowadziło także Sąd do logicznego wniosku o braku winy oskarżonej.

Zgodzić się z Sądem Okręgowym należało, iż brak było podstaw w świetle zebranych dowodów do uznania winy oskarżonej.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że kopie protokołów rozprawy z 18.05.2009r. i 8.04.2010r. w sprawie przed Sądem Okręgowym w P. sygn. (...) znajdują się w aktach sprawy (k.78-80 i 93-95), były znane Sądowi orzekającemu (k.375) nadto były podstawą ustaleń faktycznych (k.392-393).

Nie budziła wątpliwości również ocena pozostałych dowodów dokonana przez Sąd I instancji w szczególności wyjaśnień oskarżonego T. T. i zeznań świadków.

Kwestionowanie w apelacji winy oskarżonego T. T. nie było słuszne albowiem ustalenia Sądu Okręgowego w kwestii winy zostały dokonane na podstawie wnikliwej i obiektywnej oceny materiału dowodowego oraz na podstawie prawidłowej oceny prawnej przypisanego mu czynu. Uznając motywy zaskarżonego wyroku w tym zakresie za słuszne należy przede wszystkim zauważyć, że apelacja obrońcy oskarżonego ogranicza się właściwie do przeciwstawienia ocenie dokonanej przez Sąd Okręgowy własnego poglądu na wyniki przewodu sądowego przy czym na podstawie swego stanowiska powołuje się na okoliczności bądź rozważone przez Sąd bądź nie mające istotnego znaczenia dla poczynienia prawidłowych ustaleń.

Jak wynika z motywów zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy po przeanalizowaniu całokształtu wyjaśnień oskarżonego wskazał w jakiej części uznał je za wiarygodne, a w jakiej za nie odpowiadające prawdzie przy czym stanowisko swoje w tym względzie logicznie i przekonująco uzasadnił. Należy jednocześnie podkreślić, że apelacja obrońcy na poparcie swego stanowiska o dokonaniu przez Sąd I instancji niewłaściwej oceny wyjaśnień oskarżonego nie wskazała tego rodzaju okoliczności, które mogłyby tą ocenę podważyć.

Sąd Okręgowy zgodnie ze swymi uprawnieniami wynikającymi z przepisu art. 7 kpk ocenił zebrane dowody z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Przytoczył też Sąd ten – zgodnie z art. 424 § 1 pkt 1 kpk – fakty, na których oparł poszczególne ustalenia i wskazał dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych.

Stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy dokonał trafnych ustaleń w zakresie podstawy faktycznej wyroku, rozważył zgodnie z dyspozycją art. 410 kpk, art. 4 kpk, art. 7 kpk oraz art. 424 kpk całokształt okoliczności istotnych dla prawidłowej oceny zamiaru oskarżonego, wyprowadził prawidłowe wnioski z ustaleń faktycznych i w konsekwencji wskazał i uzasadnił przesłanki, na których oparł ustalenia w zakresie winy oraz zastosowanej podstawy prawnej.

Sąd Okręgowy – wbrew stanowisku wyrażonemu w apelacji obrońcy oskarżonego – nie dopuścił się obrazy przepisów prawa materialnego, gdyż do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego zastosował trafną kwalifikację prawną czynu oskarżonego.

Poczynione przez Sąd I instancji zarówno ustalenia faktyczne jak i zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego argumentacja wyjaśniają w sposób przekonujący dlaczego Sąd ten uznał oskarżonego T. T. za winnego popełnienia czynu z art. 284 § 2 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk. (Miał też Sąd I instancji na uwadze treść art. 835 – 845 kc).

Zaprezentowane przez Sąd I instancji w motywach zaskarżonego wyroku wywody na ten temat znajdują pełne udokumentowanie dowodowe i są zgodne z utrwalonymi w orzecznictwie poglądami przytoczonymi przez ten Sąd.

W tym miejscu zauważyć należy, że obrońca oskarżonego w swojej apelacji pomija nie tylko treść umowy podpisanej 23.06.2008 zdeponowania kaucji a w szczególności jej § 2 ale także art. 115 § 9 kk. Pod pojęciami rzeczy ruchomej lub przedmiotu używanymi w różnych przepisach kodeksu karnego należy rozumieć nie tylko klasyczne pojmowanie rzeczy i przedmioty fizyczne, ale także pieniądze oraz papiery wartościowe. W art. 115 § 9 kk wskazuje się, że desygnatami tych pojęć są także pieniądze i dokumenty, których wartość nie wynika z wartości samego materiału, lecz ze związanego z pieniądzem lub dokumentem uprawnienia.

W świetle całokształtu ustalonych przez Sąd I instancji okoliczności brak było podstaw zarówno do uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia przypisanego mu czynu jak i do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wbrew zarzutom zawartym w apelacji ustalenia Sądu Okręgowego – zarówno w zakresie winy oskarżonego T. T. i kwalifikacji prawnej przypisanego mu czynu, jak i w zakresie wymiaru kary – wolne są od błędu i uwzględniają całokształt okoliczności faktycznych ujawnionych w toku rozprawy głównej.

Brak było również podstaw do podzielenia stanowiska pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego co do obrazy art. 415 § 5 kpk i orzeczenia wobec oskarżonego T. T. kary rażąco niewspółmiernej do zarzucanego czynu przez nieorzeczenie wobec niego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na podstawie art. 72 § 2 kk.

Zgodnie bowiem z treścią art. 415 § 5 zd 2 kpk, nawiązki na rzecz pokrzywdzonego czy obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnionego przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Wskazany zakaz odnosi się przy tym do każdego określonego w ustawie przypadku karnoprawnego obowiązku poprawienia szkody – art. 36 § 2 kk, art. 46 – 47 kk, art. 63 § 3 kk, art. 72 § 2 kk, art. 212 § 3 kk, art. 216 § 4 kk, art. 290 § 2 kk – a więc również do zobowiązania do naprawienia szkody przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary.

Zobowiązanie do naprawienia szkody w oparciu o przepis art. 72 § 2 kk pomimo tego, że ma charakter również probacyjny jest jednak także bez wątplenia jednym z rodzajów obowiązku naprawienia szkody, zaś zawierający klauzulę antykumulacyjną art. 415 § 5 zd 2 kpk nie stawia w tym zakresie żadnych dodatkowych warunków różniących poszczególne uregulowane w prawie materialnym przypadki jego orzekania (wyroki SN: z 3.09.2009 V kk 149/09, z 9.12.2009 IV kk 354/09 z 26.11.2008r. III kk 342/08).

W omawianej sprawie – jak ustalił Sąd Okręgowy – pokrzywdzony (...) Sp. z o.o. uzyskał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (sprawa Sądu Okręgowego w P. (...)) nakaz zapłaty na kwotę 300.000 zł, a w postępowaniu toczącym się po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty pozwana B. T. uznała powództwo do kwoty 250.000 zł, co skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy w P. klauzuli wykonalności na w/w nakaz do kwoty 250.000 zł (postanowienie z 16.03.2009r. sygn. akt (...)) i postępowanie egzekucyjne jest w toku, zatem wykluczone było orzeczenie na rzecz pokrzywdzonego obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 kk. Stanowisko Sądu Okręgowego w tej kwestii prawidłowo uzasadnione było słuszne i znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego domagając się orzeczenia wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody na rzecz (...) sp. z o.o. na podstawie art. 72 § 2 kk wskazał na wyrok SN z 3.02.2012 w sprawie V KK 9/12. Jak wynika z uzasadnienia prawnego tego wyroku wskazano tam przede wszystkim na treść art. 415 § 5 zd 2 kpk, który wyraźnie stanowi, że obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono i dotyczy ono konkretnych okoliczności wynikających z ustaleń faktycznych. W art. 415 § 5 zd 2 kpk chodzi o wyeliminowanie sytuacji istnienia w obrocie gospodarczym dwóch tytułów egzekucyjnych dotyczących tej samej szkody. Przepis ten w sposób jednoznacznie kategoryczny wyklucza dopuszczalność rozstrzygania w różnych postępowaniach o tej samej szkodzie, a co za tym idzie kumulowania tytułów egzekucyjnych wynikających z różnych orzeczeń. Jeżeli zatem o roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa prawomocnie orzeczono, to nie jest możliwe - niejako ponowne – orzekanie

o obowiązku naprawienia tej samej szkody i to niezależnie od tego czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane (por. wyrok SN z 23.11.2010 IV kk 282/10).

W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że o roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa przez oskarżonego prawomocnie orzeczono w sprawie (...) Sądu Okręgowego w P. i postępowanie egzekucyjne co do kwoty 250 000 zł – jak ustalił Sąd I instancji – obecnie jest w toku.

Z uwagi na powyższe wniosek autora apelacji o orzeczenie wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 kk nie mógł być uwzględniony.

Sąd Apelacyjny nie podzielił także trafności wniosków obu apelacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Brak było podstaw do uznania, że zachodzi potrzeba ponowienia przewodu sądowego albo też uzupełnienia zakresu materiału dowodowego. Zebrany materiał pozwolił w pełni na przeprowadzenie kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do uwzględnienia obu apelacji utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 636 § 1 i 2 kpk w zw. z art.633 kpk , nadto zasądził od oskarżyciela posiłkowego Spółki z o.o. (...) kwotę 600 zł na rzecz B. T. tytułem zastępstwa adwokackiego przed Sądem II instancji (§ 14 ust. 2 pkt 5 i ust.7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z p.zm.).

Maciej Świergosz Ewa Sikorska-Krysztafkiewicz Janusz Szrama

N.M)